

гlostі гібриду та використання позакореневих підживлень із застосуванням мікродобрива Еколист Моно Цинк. Найвище значення врожайності гібридів було зафіксовано за умов дворазового застосування мікродобрива Еколист Моно Цинк у фазі 4–6 та 8–10 листків: у гібриду кукурудзи

‘Ротанго’ (ФАО 200) врожайність склала 9,8 т/га, ‘Амбатор’ (ФАО 230) – 12,4 т/га, ‘Пандорас’ (ФАО 250) – 12,8 т/га. Отримані результати досліді підтверджують літературні дані про критичну роль цинку як мікроелементу, необхідного для успішного вирощування кукурудзи.

УДК 633.111.1:631.58

Довбиш О. С., аспірант

Федоренко М. В., кандидат с.-г. наук, провідний науковий співробітник лабораторії селекції ярої пшениці

Федоренко І. В., кандидат с.-г. наук, вчений секретар

Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України

e-mail: oleg@interauto.com.ua

МІНЛИВІСТЬ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ЗЕРНА КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ ПШЕНИЦІ М’ЯКОЇ ЯРОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Поряд з підвищенням продуктивності, однією з проблем науковців є поліпшення якості зерна пшениці. При створенні сортів пшениці селекціонери широко використовують внутрішньовидові та міжвидові схрещування високоврожайних місцевих сортів з відмінною якістю зерна і цінних сортів із географічно-віддалених районів, що зумовлює велику різноманітність господарсько цінних ознак. При селекційному підвищенні урожайності та крупності зерна вміст білка часто знижується. Тому на кожному селекційному етапі підвищення урожайності повинно супроводжуватися оцінкою вмісту білка. Проблему труднощів поєднання високої продуктивності й високої якості зерна пшениці порушували низка дослідників. Отже, для оптимізації та підвищення ефективності селекційних досліджень важливим є всебічне вивчення вихідного генетичного матеріалу, створеного різними методами, зокрема за показниками якості зерна. Це дозволяє не лише виявити його потенційні можливості, але й визначити стратегічні напрями та методологічні підходи для впровадження в селекційні програми.

Мета досліджень передбачала виділити цінні зразки генофонду пшениці м’якої ярої за показниками якості зерна та залучити їх до селекційного процесу для створення цінних та сильних сортів. Дослідження проведено у 2024 р. в лабораторії селекції ярої пшениці Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН України. Матеріалом для досліджень слугували 40 колекційних зразків різного еколого-географічного походження. Проведений аналіз за ознаками якості зерна колекційних зразків пшениці м’якої ярої за показниками вмісту білка, вмісту сирової клейковини та седиментації.

За період досліджень показники вмісту білка в зерні зразки пшениці м’якої ярої сформували на рівні 10,0% з варіюванням від 8,6% до 13,0%. Виділено зразки, які відносяться до групи цінних пшениць (вміст білка 11–14,0%, вміст сирової клейковини 25–28,0%): ‘Ракансам’, ‘Секе’,

‘Целинная нива’ (KAZ), ‘Еритроспермум 22–01’ (UKR), ‘Yangmai 15’, ‘Ningchun 9’, ‘Gingchun 533’, ‘Hingchun 26’ (CHN), ‘KWS Collada’ (DEU) та ін. Коефіцієнт варіації знаходився на середньому рівні (11,0%). Впродовж вегетаційного періоду за вмістом сирової клейковини виділено зразки пшениці м’якої ярої – ‘Секе’, ‘Ракансам’ (KAZ), ‘Gingchun 533’, ‘Ningchun 9’, ‘Yangmai 15’ (CHN), ‘Еритроспермум 22–01’ (UKR), які перевищували сорт-стандарт ‘Елегія миронівська’ за даним показником (25,7%). Коефіцієнт варіації характеризувався низьким рівнем мінливості (6,0%). За період досліджень виявлено, що показник седиментації у колекційних зразків пшениці м’якої ярої різного еколого-географічного походження знаходилася на рівні 28–80 мл, при цьому розмах варіювання становив 52. Найвищі показники седиментації (стандарт – 50 мл) виявлено у зразків – ‘KWS Collada’ (DEU) (80 мл), ‘Alicia’ (CZE) (70 мл), ‘Gingchun 533’ (CHN) (70 мл), ‘Melissos’ (DEU) (69 мл), ‘Lennox’ (DEU) (69 мл), ‘Yangmai 15’ (CHN) (65 мл), ‘Рамиса’ (KAZ) (63 мл), ‘Еритроспермум 22–01’ (UKR) (61 мл), ‘Anabel’ (CZE) (61 мл) та ін. Відмічено значний рівень мінливості для колекційного матеріалу ($C_v = 20,7\%$).

Встановлено, що колекційні зразки пшениці м’якої ярої різного еколого-географічного походження характеризуються значною диференціацією за основними показниками якості зерна, що свідчить про наявність широкого генетичного різноманіття та створює передумови для ефективного добору вихідного матеріалу в селекції. Отже, для селекційної роботи більшу цінність становлять зразки пшениці м’якої ярої: ‘Ракансам’, ‘Секе’, ‘Целинная нива’ (KAZ), ‘Еритроспермум 22–01’ (UKR), ‘Yangmai 15’, ‘Ningchun 9’, ‘Gingchun 533’, ‘Hingchun 26’ (CHN), ‘KWS Collada’ (DEU) за комплексом даних ознак, які рекомендовано використовувати як високоякісні батьківські компоненти в селекційних програмах для створення нових сортів пшениці м’якої ярої з підвищеними показниками якості зерна.